

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. november 29.
(OR. en)

15269/22

SOC 652

FELJEGYZÉS

Küldi: az elnökség

Címzett: a delegációk

Tárgy: A családpolitika szerepe az EU-n belüli demográfiai fejleményekkel összefüggésben
– Elnökségi vitaindító feljegyzés

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó vitaindító feljegyzést, amelyet az elnökség készített az EPSCO Tanács 2022. december 8-i ülésén munkaebéd keretében folytatandó megbeszéléshez.

EPSCO Tanács (Foglalkoztatás és Szociálpolitika)

Munkaebéd – A családpolitika szerepe az EU-n belüli demográfiai fejleményekkel összefüggésben

A családok a társadalom legalapvetőbb építőkövei, és jóllétük meghatározza az általános társadalmi légkört. A családok támogatása ezért elengedhetetlenül fontos a társadalom fejlődése szempontjából. A társadalomban végbemenő változások következtében a családi élet egyre sokfélebb. A legjelentősebb változások közé tartozik a válások arányának, valamint a házasságon kívül született gyermekek és az egyszülős háztartások számának növekedése. A feladatok szülők közötti megoszlása, illetve megosztása szintén változóban van. Mindez nagy elvárásokat támaszt az állammal szemben az inkluzív családpolitikákat illetően.

Noha a családpolitika nem tartozik uniós hatáskörbe, az EU számos jogalkotási és nem jogalkotási intézkedés révén kedvezően befolyásolja a családok életét. Ennek részét képezi például a 2020–2025 közötti időszakra szóló uniós nemi esélyegyenlőségi stratégia, az EU gyermekjogi stratégiája és az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlás. A közelmúltban közzétett európai gondozási stratégia hangsúlyozza a magas színvonalú, megfizethető és hozzáférhető gondozási szolgáltatások, valamint a formális és informális gondozók támogatásának fontosságát. A munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelv, valamint az átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló irányelv célja, hogy a kiszámíthatóbb munka, a rugalmasabb munkafeltételek előmozdítása és az apák gondozásban való részvételének ösztönzése révén megkönnyítse a családi élet és a munka összehangolását. A kohéziós politikai alapok, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében kidolgozott nemzeti helyreállítási tervek fontos szerepet játszanak például a gyermekgondozási létesítmények létrehozása, illetve a szociális szolgáltatások és a gondozás terén nyújtott támogatás szempontjából.

Számos tagállamban hosszú ideje csökken a termékenység és nő a várható élettartam, ami a népesség előregedéséhez és korszerkezetének megváltozásához vezet. 2018-ban a születéskor várható átlagos élettartam a férfiak esetében elérte a 78,2 évet, a nők esetében pedig a 83,7 évet. Az előrejelzések szerint ez a tendencia folytatódni fog: a 2070-ben született férfiak esetében a várható átlagos élettartam 86 év, az ugyanabban az évben született nők esetében pedig 90 év lesz. 2070-re a 65 éven feletti aránya a népesség 30,3%-át fogja kitenni (2019-ben ez az arány 20,3% volt), a 80 év feletti aránya pedig a népesség 13,2%-a lesz (szemben a 2019-es 5,8%-kal). Mindez nagyobb terhet ró majd a szociális védelmi rendszerekre, köztük a nyugellátásra, az egészségügyre és a tartós ápolás-gondozási rendszerekre, ami hatással lesz az ellátások finanszírozására és a megfelelő ellátások garantálásának kérdésére, valamint az ápolást-gondozást végző munkaerő iránti keresletre. A munkaképes korú népesség csökkenése miatt elengedhetetlenül fontos, hogy kiaknázzuk az összes generációban rejlő potenciált és előmozdítsuk aktív részvételüket a társadalomban.

Ezzel összefüggésben kedvezően befolyásolhatják a családalapítással és a tervezett gyermekek számával kapcsolatos döntést a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtését célzó intézkedések, a gyermekgondozási szolgáltatások támogatása, a különböző pénzügyi támogatási formák, valamint az olyan adó- és szociális ellátórendszerek, amelyek nem tántorítják el a munkától a háztartásban élő második keresőket. A tagállamokban különböző olyan intézkedések léteznek, amelyek révén elismerik a gyermeknevelés és a gyermekgondozás értékét, például a nevelt gyermekek után járó nyugdíjjóváírások vagy kedvezmények formájában, emellett pedig megbeszélések tárgyát képezi a különféle partnerségi formák elismerése és a nemzedékek közötti szolidaritás a nyugdíjrendszerek keretében.

A fentiek alapján felkérjük a minisztereket az alábbi kérdés megvitatására:

Mely konkrét intézkedéseket tekintik kulcsfontosságúnak a családok egy gyermek vállalására és családtervezésre, vagy két vagy több gyermek vállalására vonatkozó döntése szempontjából? Általában véve a családokra összpontosítanak, vagy célzott intézkedéseket hoznak a fiatal családokra, a három- vagy többgyermekes családokra stb. vonatkozóan?